

Sygn. akt I Ca 27/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 lutego 2016 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Barbara Bojakowska

Sędziowie SSO Joanna Składowska

SSR del. Magdalena Kościarz

Protokolant sekretarz sądowy Elwira Kosieniak

po rozpoznaniu w dniu 17 lutego 2016 roku w Sieradzu

na rozprawie sprawy

z powództwa W. L.

przeciwko K. L.

o obniżenie alimentów

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Sieradzu

z dnia 19 listopada 2015 roku, sygnatura akt III RC 327/14

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1 w całości nadając mu następującą treść: „ 1. obniża alimenty ustalone wyrokiem Sądu Okręgowego w Sieradzu w dniu 11 października 2011 roku w sprawie I Ca 342/11 z kwoty 600 złotych do kwoty po 400 (czteryście) złotych miesięcznie poczynając od listopada 2014 roku, a w pozostałym zakresie powództwo oddala”;

II. oddala apelację w pozostałej części.

Sygn. akt I Ca 27/16

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 19 listopada 2015 roku Sąd Rejonowy w Sieradzu oddalił powództwo W. L. przeciwko K. L. o ustalenie, że obowiązek alimentacyjny wygaś lub obniżenie alimentów (pkt 1.), jak również oddalił powództwo wzajemne K. L. przeciwko W. L. o podwyższenie alimentów (pkt 2.).

Powyższe orzeczenie zapadło w oparciu o następujące ustalenia i wnioski:

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Sieradzu z dnia 11 sierpnia 2011 roku wydanym w sprawie o sygn. akt III RC 76/11 alimenty należne K. L. od W. L. podwyższone zostały do kwoty 600 zł miesięcznie.

Tak jak w dacie orzekania o alimentach K. L. nadal mieszka i studiuje we W.. Obecnie jest studentką I roku, II semestru studiów magisterskich, dziennych na Politechnice (...) na (...), na kierunku (...). W lutym 2015 roku pozwana ukończyła studia inżynierskie na tej samej uczelni, tym samym kierunku. Pozwana ma zajęcia codziennie, po W. porusza się korzystając z komunikacji miejskiej, bilet miesięczny kosztuje 50 zł. Pozwana wspólnie z chłopakiem mieszka w wynajmowanym mieszkaniu, za mieszkanie płaci 650 zł miesięcznie. K. L. przyjeżdża do S., gdzie mieszka jej matka 1-2 razy w miesiącu, bilet autobusowy w jedną stronę kosztuje 25 zł.

W marcu 2014 roku zdiagnozowano u K. L. stwardnienie rozsiane, wówczas była hospitalizowana w (...) Szpitalu (...) w Ł. na Oddziale Neurologii. K. L. pozostaje pod opieką w/w szpitala, lekarzem prowadzącym jest neurolog A. C.. Pozwana jest pacjentką prof. K. S., ubiega się o status uczestnika w programie badawczym R.. Pierwsza wizyta u specjalisty kosztowała 500 zł, kolejna 300 zł. K. L. była też na konsultowana przez innych specjalistów. Pozwana w czerwcu 2014 roku przebywała w (...) Szpitalu (...) Centrum Medycyny Ratunkowej we W., gdzie trafiła w związku z utrzymującym się drętwieniem kończyny górnej prawej, ręki lewej. K. L. jest na liście oczekujących do leczenia interferonem, leczenie jest refundowane przez NFZ. Koszt kuracji wynosi 2.500 - 3.000 zł miesięcznie.

Pozwana szybko się męczy, po zajęciach musi odpoczywać, zdarza się, że nie jest w stanie uczestniczyć we wszystkich zajęciach. Prowadzący zajęcia pozwalają wykonywać pozwanej prace projektowe w domu. Choroba postępuje - K. L. traci sprawność - nie jest już w stanie biegać, nie może zapiąć guzików, zmienił się charakter jej pisma, w związku z niedoczulicą górnych kończyn ma zachwiania równowagi.

W październiku 2015 roku w związku z zaostrzeniem stanu neurologicznego - nasilające się drętwienie dłoni - K. L. leczona była sterydami, kuracja dwutygodniowa kosztowała 200 zł. K. L. jest na diecie bogatej w owoce, warzywa, świeże ryby, suszone owoce, orzechy, pozwana sama przygotowuje posiłki. K. L. zażywa suplementy diety - tran, olej z wiesiołka, sok z owoców noni. Dieta jest niezbędna dla utrzymania odpowiedniej sprawności fizycznej w rozpoznanym stwardnieniu rozsianym. Pozwana wymaga rehabilitacji. Wiosną 2014 roku K. L. uczęszczała prywatnie na wizyty u fizjoterapeuty, koszt jednej wynosił 70 zł. Od maja 2014 roku K. L. jest członkiem (...) Towarzystwa (...), uczęszcza dwa razy w tygodniu na zajęcia rehabilitacyjne organizowane w (...) oddziale Towarzystwa. Pozwana wymaga pomocy psychologicznej, pozwana uczęszcza raz

w tygodniu na spotkania grupy wsparcia organizowane w oddziale Towarzystwa. Pozwana ma wadę wzroku, koszt zakupu soczewek miesięcznych to kwota 40 zł. K. L. 1-2 razy miesiącu uczęszcza do stomatologa, wizyta kosztuje około 200 zł. Jest też pod opieką dermatologa, leki przepisywane przez dermatologa kosztują 30-60 zł miesięcznie. Pozwana tak jak i w dacie orzekania o alimentach nie ma kontaktu z ojcem ani jego rodziną.

Powód W. L. od 9 października 2014 roku jest zarejestrowany jako osoba bezrobotna. Do października 2015 roku przysługiwał mu zasiłek dla bezrobotnych,

w okresie od stycznia do października 2015 roku wysokość zasiłku wynosiła 783,20 zł. W dacie ustalania alimentów powód utrzymywał się z prowadzenia wspólnie z żoną M. L. działalności gospodarczej. Przedmiotem działalności firmy (...) była produkcja czapek i ich sprzedaż, sprzedażą zajmował się W. L.. Firma (...) nadal ma swoją stronę internetową, na której znajdują się dane firmy - PPHU (...). Żona powoda M. L. od 1 czerwca 2014 roku prowadzi działalność gospodarczą. Działalność prowadzona jest w tym samym miejscu co siedziba firmy (...) tj. w S. przy ul. (...), żona powoda korzysta nieodpłatnie z lokalu od sierpnia 2014 roku. Pełnomocnikiem firmy jest powód W. L.. Żona powoda otrzymała środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej w zakresie produkcja pozostałych wyrobów tekstylnych gdzie indziej niesklasyfikowanych w kwocie 20.000 zł. Na potrzeby działalności M. L. zakupiła maszynę hafciarską za kwotę 18.511,50 zł. Warunkiem bezzwrotności dotacji jest prowadzenie działalności przez okres 1 roku. M. L. chorowała na nowotwór, nadal jest pod opieką specjalistów, w kwietniu 2015 roku przebywała w szpitalu w związku z wykonywanym zabiegiem operacyjnym. Z zasiłku chorobowego korzystała m.in. w okresie 12.09.-05.10.2014 r., (...)-31.12.2014 r. i 12.01.-17.01.2015 r. Orzeczeniem z dnia 24 czerwca 2014 roku M. L. zaliczona została do stopnia niepełnosprawności - umiarkowanego, ustalony stopień niepełnosprawności datuje się od czerwca 2012 roku, orzeczenie wydane zostało do 30 czerwca 2015 roku.

W. L. jest właścicielem lokalu położonego w budynku przy ul. (...) o pow. 209,09 m², lokal jest usytuowany na parterze budynku, składa się z 11 pomieszczeń. Powód nabył tę nieruchomość w lipcu 2010 roku za kwotę 95.116,21 zł jako odrębną własność, nabył także udział w wspólnych części budynku i w prawie własności działki gruntu pod budynkiem. Decyzją z dnia 18 kwietnia 2014 roku Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego w S. zakazał użytkowania do czasu wykonania stosownych robót remontowych budynku produkcyjno - biurowego przy ul. (...) w S. w związku z uszkodzeniami budynku powstałymi na skutek pożaru. W dniu 18 czerwca 2014 roku właściciele budynku przy ul. (...) w tym powód dokonali zgłoszenia remontu budynku.

Z tytułu odszkodowania w związku z pożarem budynku przy ul. (...) powód otrzymał kwotę 112.706,88 zł.

Tak jak i w dacie orzekania o alimentach W. L. mieszka z żoną w S. przy ul. (...), w wynajmowanym mieszkaniu. Czynnosc wynosi 630 zł miesięcznie, za prąd płaci 150 zł na 2 miesiące. Powód choruje na nadciśnienie, na leki wydaje 50 zł. Powód cierpi na zwyrodnienie kręgosłupa, korzysta z rehabilitacji

w ramach NFZ. Dochód W. L. wyniósł za rok 2011 - 17.712,54 zł, za rok 2012 - 14.619,25 zł, za rok 2013 - 3.111,48 zł, za rok 2014 - 5.104,64 zł. Do listopada 2015 roku powód przekazywał córce kwotę 600 zł miesięcznie, w listopadzie przekazał 300 zł tytułem alimentów.

Matka pozwanej B. L. jest zatrudniona w Przedszkolu nr (...) w S., zarabia 3.109 zł brutto miesięcznie, z reguły pracuje w godzinach 08.00-16.00, czasami dłużej. Jej dochód wyniósł za rok 2011 57.927,42 zł, za rok 2012 61.052,60 zł, za rok 2013 - 64.456,69 zł, za rok 2014 - 57.175,14 zł. B. L. nadal mieszka w S.

w mieszkaniu stanowiącym jej własność. Czynnosc wynosi 517 zł miesięcznie, za prąd płaci 200 zł na 2 miesiące. Kiedy pozwana przyjeżdża do S. mieszka razem z matką. B. L. jest pod opieką laryngologa, cierpi na zaniki głosu, na środki nawilżające wydaje 30-50 zł miesięcznie. W 2001 r. B. L. nabyła własność nieruchomości położoną w S. przy ul. (...) w zamian za dożywocie na rzecz jej rodziców.

Mając na uwadze powyższe, Sąd omówił art. 138 k.r.o. jako podstawę materialnoprawną zarówno żądania W. L. jak i powódki wzajemnej K. L..

Sąd zaznaczył następnie, że powód W. L. wykazał, że jest zarejestrowany jako osoba bezrobotna od listopada 2015 roku - bez prawa do zasiłku.

Z dowodów zgromadzonych w aktach wynika, że nie prowadzi działalności gospodarczej, choć brak jest dokumentów dotyczących daty zakończenia czy zawieszenia działalności firmy (...). Brak jest dokumentów potwierdzających pogorszenie się kondycji finansowej firmy powoda z datą - luty 2014 roku.

Sąd zwrócił uwagę, że powód nie wyjaśnił, dlaczego jego żonie (która posiada orzeczony stopień niepełnosprawności, często korzysta ze zwolnienia lekarskiego, sama wykonuje zlecenia choć ze względu na stan zdrowia wymaga pomocy pełnomocnika w osobie powoda) prowadzenie działalności się opłaca, a jemu nie. Zdaniem Sądu powód nie przedstawił żadnych dowodów dotyczących zakresu jego obowiązków jako pełnomocnika, czasu czy miejsca pracy. Fakt, że W. L. jest zarejestrowany jako osoba bezrobotna, w ocenie Sądu potwierdza gotowość do podjęcia pracy, a więc i brak konfliktu

z wykonywanymi obowiązkami pełnomocnika. Powód nie wykazał, by jego zdolność do pracy była ograniczona, bądź by był niezdolny do pracy, powód nie podejmuje prac dorywczych.

Sąd podkreślił, że do października 2015 roku powód przekazywał córce miesięcznie kwotę 600 zł i związku z realizacją obowiązku alimentacyjnego nie zaciągał zobowiązań. Sąd zaznaczył, że powód nie ma zadłużenia, stan majątkowy W. L. nie uległ zmianie, tak i jego warunki mieszkaniowe, bytowe czy sytuacja życiowa. Powód nie wyjaśnił także z jakich środków zamierza realizować obowiązek alimentacyjny w kwocie 300 zł.

Zdaniem Sądu przytoczone powyżej ustalenia wskazują, iż sytuacja materialna powoda odbiega od tej przedstawianej przez niego w zakresie tak dochodów jak i możliwości zarobkowych i majątkowych. Materiał zgromadzony w sprawie nie wyjaśnia jednak zgodnie

z twierdzeniami powoda przyczyn zakończenia prowadzenia przez niego firmy i braku możliwości podjęcia zatrudnienia, a na te okoliczności powód powoływał się uzasadniając zmianę w jego statusie ekonomicznym od czasu ustalania obowiązku alimentacyjnego. Przy ocenie zaprzestania prowadzenia działalności przez powoda Sąd miał na uwadze dyspozycję art. 136 k.r.o. Sąd uznał, że przy niezmiennym stanie majątkowym powód nie wykorzystuje w pełni posiadanych możliwości pozyskiwania dochodu, chociażby możliwości wynajmu pomieszczeń w lokalu (niemieszkalnym) przy ul. (...). Wobec powyższego w okolicznościach niniejszej sprawy Sąd stwierdził, że powód nie wykazał, aby jego obecne możliwości zarobkowe i majątkowe uzasadniały ustalenie obowiązku alimentacyjnego na poziomie kwoty 300 zł miesięcznie.

Sąd zaakcentował z kolei, że zmianie uległa sytuacja życiowa K. L., co spowodowane jest rozpoznaniem u niej wiosną 2014 roku stwardnienia rozsianego.

W ocenie Sądu zdiagnozowanie w/w choroby wprost przekłada się na tryb i sposób życia uprawnionej do alimentów i zakres potrzeb K. L., ale i wzrost wydatków związanych z jej miesięcznym utrzymaniem. Sąd wskazał, że pozwana stosuje dietę, suplementy, witaminy, co wraz z kosztami wizyt u specjalistów w tym związane z oczekiwaniem na zakwalifikowanie do specjalistycznego leczenia oznaczają zwiększone wydatki. Sąd uznał, że potrzeby pozwanej w tym zakresie są potrzebami usprawiedliwionymi, tak jak i związane z rehabilitacją, bowiem aktualne są w obecnym stanie zdrowia pozwanej.

Jednocześnie Sąd zważył, iż możliwości zarobkowe i majątkowe zobowiązanego wyznaczają górny pułap świadczeń alimentacyjnych, nawet gdyby nie zaspokajały one w pełni usprawiedliwionych potrzeb wierzyciela. W ocenie Sądu zdolność alimentacyjna W. L. kształtuje się na poziomie z daty ustalenia alimentów na kwotę 600 zł i brak jest podstaw do ustalenia, że jest on w stanie uczestniczyć w kosztach utrzymania córki większą kwotą.

Mając na uwadze niezmienną sytuację życiową, zarobkową, mieszkaniową i zdrowotną B. L., Sąd uznał, iż nie nastąpiła zmiana w zakresie zdolności alimentacyjnej matki powódki.

Wobec braku przesłanek z art. 138 k.r.o. Sąd oddalił obydwu powództwa.

Apelację od powyższego wyroku wniósł W. L., który zaskarżył przedmiotowe rozstrzygnięcie w całości, zarzucając mu błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, polegający na błędnych założeniach, zgodnie z którymi:

- sytuacja przedstawiona przez powoda odbiega od sytuacji rzeczywistej;
- możliwości zarobkowe i materialne powoda nie zmieniły się od wydania prawomocnego orzeczenia zasądzającego alimenty w 2011 roku.

W oparciu o powyższe skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku, uwzględnienie powództwa i obniżenie alimentów do kwoty 300 zł.

W odpowiedzi na apelację pozwana K. L. wniosła o jej oddalenie w całości.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja zasługuje na częściowe uwzględnienie.

Na wstępie należy wskazać, że Sąd drugiej instancji podziela ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego i uznaje je za własne. Trzeba podkreślić, że Sąd a quo poczynił właściwe ustalenia, jednakże na ich podstawie wadliwie zastosował art. 138 k.r.o. Podniesione przez apelującego zarzuty błędnych ustaleń faktycznych w istocie odnoszą się również do naruszenia przez Sąd wymienionego przepisu prawa materialnego.

Wbrew rozważaniom Sądu pierwszej instancji wypada zgodzić się ze skarżącym, że jego sytuacja materialna od czasu wydania poprzedniego orzeczenia w przedmiocie alimentów zmieniła się w sposób istotny.

Przede wszystkim, jak trafnie ustalił Sąd Rejonowy, dochód W. L. wyniósł za rok 2011 - 17.712,54 zł, natomiast za rok 2014 - 5.104,64 zł, z kolei od października 2015 roku apelujący jest osobą bezrobotną bez prawa do zasiłku. Zdaniem Sądu odwoławczego wspomniane okoliczności stanowią wystarczający dowód do przyjęcia, że kondycja finansowa prowadzonego przez powoda przedsiębiorstwa uległa radykalnemu pogorszeniu i to już od początku roku 2014.

Rozważając możliwość zdobycia przez skarżącego nowego, bardziej zyskownego zatrudnienia, należy mieć na uwadze jego zgodne z zasadami doświadczenia życiowego stanowisko, że w sytuacji, gdy ma 51 lat, nie jest łatwo uzyskać nową pracę. Ponadto powód jako pełnomocnik pomaga swojej chorującej żonie w prowadzeniu nowej działalności gospodarczej, która notabene nie przynosi większego dochodu.

Należy także zaakcentować, że w niniejszej sprawie nie ma dowodów świadczących o tym, że apelujący bez ważnego powodu porzucił dotychczasową działalność. Ze zgromadzonego materiału procesowego wynika, że w kwietniu 2014 roku pożar dotknął nieruchomości, której współwłaścicielem był powód, wskutek czego stracił on część towaru przeznaczzonego na sprzedaż oraz doszło do uszkodzenia maszyn służących do produkcji.

W ocenie Sądu Okręgowego przytoczone zdarzenia logicznie objaśniają przyczyny zaprzestania prowadzenia działalności gospodarczej przez W. L.. Sąd Rejonowy niesłusznie więc uznał, że zachodzą przesłanki z art. 136 k.r.o., pozwalające na nieuwzględnienie omówionej zmiany w sytuacji ojca małoletniej przy ustalaniu zakresu świadczeń alimentacyjnych.

Nie ma też racji Sąd pierwszej instancji, że skarżący może wynająć zniszczone przez pożar pomieszczenia, ponieważ na podstawie akt sprawy nie można jednoznacznie ustalić, że zostały one w całości wyremontowane, tym bardziej że powód tej okoliczności zaprzeczył (k. 160).

Z przytoczonych względów należało uznać, że po stronie W. L. doszło do zmiany finansowej, ponieważ z przyczyn niezawinionych stał się osobą bezrobotną, ma niewielkie perspektywy na zdobycie nowej pracy, a ponadto pozostaje w gospodarstwie domowym z chorującą żoną. Wymienione okoliczności doprowadziły Sąd odwoławczy do wniosku, że znajduje zastosowanie art. 138 k.r.o., co skutkuje koniecznością obniżenia alimentów zasądzonych od powoda na mocy wyroku Sądu Rejonowego w Sieradzu z dnia 11 sierpnia 2011 roku w sprawie o sygn. akt III RC 76/11, jednakże nie w takim zakresie, jak postuluje skarżący, tj. do 300 zł miesięcznie.

Trzeba bowiem mieć na uwadze, że powód, niebędący osobą niepełnosprawną, mimo wszystko może podjąć się wykonywania prac dorywczych, z których będzie w stanie uzyskać dochód na poziomie najniższego średniego wynagrodzenia za pracę. Zdaniem Sądu wymieniona okoliczność w połączeniu z dochodem z działalności gospodarczej małżonki pozwoli powodowi na realizację świadczeń alimentacyjnych w rozmiarze 400 zł miesięcznie.

W zakresie usprawiedliwionych potrzeb małoletniej należy stwierdzić, że z pewnością uległy one zwiększeniu, jednakże wypada podkreślić, jak słusznie wskazał Sąd Rejonowy, że stopień ich zaspokojenia zależy od możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżone orzeczenie w punkcie 1. w całości w ten sposób, że obniżył alimenty ustalone wyrokiem Sądu Okręgowego w Sieradzu w dniu 11 października 2011 roku w sprawie I Ca 342/11 z kwoty 600 zł do kwoty po 400 zł miesięcznie, poczynając od listopada 2014 roku oraz oddalając powództwo w pozostałej części.

Sąd odwoławczy oddalił apelację w pozostałej części jako niezasadną na podstawie art. 385 k.p.c.